

MIPEX: wyniki dla Polski 2007-2010

Piotr Kaźmierkiewicz, Instytut Spraw Publicznych

Podsumowanie wyników 1

- Niewielkie zmiany w prawodawstwie i instytucjach od 2007 roku oznaczają, że Polska wciąż zajmuje odległą 24. pozycję wśród badanych krajów rozwiniętych, w połowie stawki nowych krajów członkowskich UE (plasując się za Słowenią, Czechami, Estonią, Węgrami i Rumunią)
- Mocne strony Polski to łączenie rodzin i pobyt długoterminowy (10. pozycja) zaś słabe to antydyskryminacja (29.) i partycypacja polityczna (27.). Polska zajmuje niską 21. pozycję w dziedzinie mobilności na rynku pracy i edukacji

Przesłanki i wnioski 1

- W związku z niskim priorytetem kwestii integracyjnych w debacie politycznej oraz brakiem obowiązującej krajowej strategii migracyjnej, zmiany głównie w wyniku harmonizacji prawa z *acquis* UE
- Konflikty kompetencyjne oraz kwestie światopoglądowe hamowały przyjęcie rozwiązań zbliżających Polskę do rozwiązań europejskich (nowelizacja ustawy o obywatelstwie, przyjęcie ustawy o równym traktowaniu i utworzenie niezależnego organu ds. równości)

Przesłanki i wnioski 2

- Nierównomierny rozwój polityki integracyjnej, charakterystyczny dla wczesnego etapu: stopniowemu otwieraniu dostępu do pobytu oraz rynku pracy nie towarzyszą konieczne działania na rzecz edukacji międzykulturowej oraz udziału migrantów w życiu politycznym
- W debacie nad kierunkami strategicznymi polskiej polityki migracyjnej dopiero pojawiają się pytania o pożądany model integracji (wielokulturowość, asymilacja), rolę instytucji państwowych, potrzeby różnych grup migrantów. Bez odpowiedzi na nie, trudno oczekiwać działań proaktywnych

Wyniki w obszarach integracji

Mobilność na rynku pracy +

2007

- Jedne z najmniej sprzyjających procedur dostępu: test rynku pracy, zmiana pracy wymaga nowego zezwolenia
- Utrudnienia w informacji o uznaniu kwalifikacji, kursach
- Obostrzenia w samozatrudnieniu: tylko niektóre formy działalności dostępne dla obywateli krajów trzecich

2010

- Nadal ograniczenia w dostępie do pracy w sektorze publicznym oraz sztywne warunki zezwoleń
- Pomoc na zasadach ogólnych, brak systemowych rozwiązań dedykowanych cudzoziemcom
- **Rozszerzenie katalogu cudzoziemców podejmujących działalność gospodarczą (2009): rezydenci długoterminowi, członkowie rodzin uchodźców oraz rezydentów**

Łączenie rodzin =

2007

- Sponsorowanie małżonków, dzieci dopiero po dwóch latach pod warunkiem posiadania lokum i dochodu
- Ograniczone prawa socjalne a odrębny pobyt długoterminowy po 3 latach
- Trwałość więzów rodzinnych nie chroni przed wydaleniem

2010

- Tak długi okres oczekiwania na łączenie rodzin tylko w 8 krajach UE
- Długotrwała procedura
- Niewiele przesłanek do odmowy nadania lub cofnięcia statusu a rodziny informowane o powodach oraz mogą apelować (norma w UE)

Pobyt długoterminowy =

2007

- Okres oczekiwania na pobyt stały zgodny z normą europejską: 5 lat
- Brak testu integracji, wymóg posiadania zasobów
- Pobyt stały daje równe prawa dostępu do opieki społecznej, zdrowotnej, mieszkalnictwa

2010

- Mniej uznaniowa procedura na tle innych krajów regionu,
- Trwały status: przy wydaleniu brane pod uwagę okoliczności osobiste
- Odrębna procedura uznawania kwalifikacji

Dostęp do obywatelstwa =

2007

- Długi okres oczekiwania dla migrantów w pierwszym pokoleniu, brak preferencji dla drugiego pokolenia
- Trwały status, którego nie można cofnąć
- Decyzją Prezydenta, cudzoziemiec może być zobowiązany do zrzeczenia się drugiego obywatelstwa

2010

- Uznaniowa procedura (m.in. wymóg dochodów), zakończona decyzją Prezydenta, nieprzewidująca gwarancji
- Projekt ustawy z 2009 roku wprowadzał przesłanki odmowy, konieczność uzasadnienia decyzji, skracał okres oczekiwania dla grup

Partycypacja polityczna =

2007

- Brak praw wyborczych (oraz postulatów w tym zakresie) oraz możliwości członkostwa w partiach
- Imigranci nie otrzymują finansowania strukturalnego dla reprezentacji interesów

2010

- Nie został powołany krajowy organ konsultacyjny ds. imigracji
- Projekt ustawy o stowarzyszeniach zezwalał na ich tworzenie przez cudzoziemców
- Lokalne inicjatywy konsultacyjne (Forum Cudzoziemców przy MUW)

Antydyskryminacja +

2007

- W MIPEX II, Polska zdobyła minimalną notę za obszar zastosowania prawa antydyskryminacyjnego (brak klauzuli w kwestiach pracy, edukacji, konsumentów)
- Urząd Pełnomocnika ds. Równości, utworzony w 2008 ale nie zapewniał ochrony w sprawach

2010

- Od 2009 ochrona w obszarze zatrudnienia i kształcenia
- Ustawa o równym traktowaniu obejmuje całość obszarów i określa wyraźnie przesłanki do wszczęcia postępowania

Edukacja

- Rozporządzenie Ministra Edukacji z IV 2010 dot. możliwości dzieci-migrantów uczenia się języka polskiego oraz języka i kultury kraju pochodzenia
- Równość szans edukacji dzieci trudna w realizacji ze względu na szczupłe ramy czasowe i niski poziom kursów języka polskiego
- Na ogół brak edukacji międzykulturowej w programach i działaniach szkolnych
- Zatrudnienie asystentów nauczycieli nadal nieobligatoryjne